

El país de la veritat oculta

L'Audiencia Nacional investiga el genocidi de Ruanda i les morts de Joaquim Vallmajó i Flors Sirera

DANI VILÀ / Figueres

● La querrela contra una setantena de dirigents del Front Patriòtic Rwandès (FPR), que van presentar fa un any i escaig el Fòrum Internacional per la Veritat i la Justícia a l'Àfrica dels

Grans Llacs per aclarir responsabilitats del genocidi a Ruanda entre el 1990 i fins al 2002 comença a donar els seus fruits. L'Audiencia Nacional ha reclamat informes internacionals a França i a la mateixa Ruanda. La denúncia im-

pulsada per la Coordinadora d'ONG gironines amb el suport dels ajuntaments de Figueres, Navata i Manresa, pretén aclarir els assassinats del missioner Joaquim Vallmajó, de la cooperant Flors Sirera i de set espanyols més.

Es tracta d'un procés únic a l'Estat espanyol. L'Audiencia Nacional ja ha iniciat processos internacionals coneguts, com ara a Xile, l'Argentina i Guatemala. En aquest cas, però, la querrela no només es limita a esbrinar la veritat dels catalans i espanyols morts en el conflicte, sinó també s'investigaran els crims de guerra, crims contra la humanitat i el genocidi que durant el conflicte van patir els rwandesos i congolesos. Per primer cop, s'investiguen els crims de guerra i de pillatge per inculpar els actors locals que van participar en les tortures, però també a les multinacionals nord-americanes o canadenques que van acudir al país africà per lucrar-se de l'or, els diamants i els preuats minerals de la zona.

La querrela també es dirigeix contra membres de la cúpula politicomilitar del Front Patriòtic Rwandès, entre el 1990 i el 2002, que en l'actualitat continuen al capdavant del país. Algunes fonts assenyalen que en aquells anys van perdre la vida fins a 4 milions de persones.

Testimonis protegits

Des de l'acceptació a tràmit de la querrela, el jutge espanyol ha fet declarar cinc testimonis protegits, la majoria persones amb responsabilitat dins del FPR. Un d'ells ha certificat que l'exèrcit havia identificat el missioner Joaquim Vallmajó com un

El missioner empordanès Joaquim Vallmajó va desaparèixer l'abril del 1994. / EL PUNT

element perillós. «Era un testimoni creïble a escala internacional i sabien que explicava tot el que estava passant», certifica Jordi Palou, l'advocat que porta el cas.

Un altre dels testimonis protegits ha admès que el FPR estava al darrere de l'atemptat presidencial contra Juvenal Habyarimana, que va suposar el detonant de l'episodi més cruent entre hutus i tutsis. La investigació també ha permès contactar amb un dels militars presents en la reunió en què es va decidir matar Flors Sirera i els seus dos companys de

Metges del Món.

En el futur, el jutge té previst cridar a declarar deu personatges més, claus per fer aflorar tota la veritat del conflicte. Un d'ells, Jean Marie Ndajjimana, exministre d'Extérieurs de Ruanda després del genocidi i que va tenir accés a un informe en què es corrobora que el FPR va ordenar l'execució a dit de milers de persones.

Amb tots aquests elements, Jordi Palou considera que el jutge «cada cop té més elements per demanar ordres d'arrest internacionals». La iniciativa, a més, persegueix buscar

una solució pacífica al conflicte. «La comunitat internacional va coneixent coses que s'havien amagat, i això és clau per iniciar un procés de pacificació», assenyalava Palou.

Precisament aquest mes de juny, el Fòrum per a la Veritat ha programat una trobada a Barcelona entre una vintena de tutsis i hutus exiliats a diversos països europeus perquè dialoguin i comencin a dissenyar «com somien el seu nou país». El procés té el suport del premi Nobel de la Pau Adolfo Pérez Esquivel, que clourà la trobada.

El cas de la manresana compromesa

A.P.

● Flors Sirera, nascuda a Tremp, va morir amb només 34 anys a Ruhengeri, a Ruanda, on estava destinada com a infermera voluntària de l'ONG Metges del Món (MDM). El 18 de gener del 1997, membres del Front Patriòtic Rwandès (FPR) van assaltar la casa que compartia amb tres cooperants espanyols de la mateixa organització, Luis Valtueña i Manuel Madrazo, els van demanar els passaports i els van matar.

Sirera no era religiosa però tenia alguna cosa d'aquest sentiment, i com que no podia anar a Ruanda si no formava part d'una ordre, va decidir apuntar-se a una ONG. Encara no s'ha descobert el motiu concret del seu assassinat, però una setmana abans de la seva mort havia denunciat en una ràdio local les matances dels hutus.

Els casos de Vallmajó i Sirera no són aïllats. També s'investiga la mort dels missioners Miguel Ángel Isla, Julio Rodríguez, Fernando de la Fuente, Servando Mayor García i Isidro Uzcudun. Van demostrar un gran esperit de servei en viatjar a un país immers en un procés de guerra civil, de gana i genocidi, i els va acabar costant la vida.

«He vingut a donar la meua vida pels africans»

● En Joaquim Vallmajó (Navata, 1941-Byumba 1994) va viure de primera mà les atrocitats del genocidi a Ruanda. Les cartes que sovint enviava als seus amics i familiars permetien conèixer les interioritats del conflicte entre tutsis i hutus, sovint molt allunyat de les versions que defensaven les grans potències mundials. En algunes de les epístoles, Vallmajó mostrava que la seva decisió de no abandonar la zona i continuar treballant amb tota la població era mal vista pel Front Patriòtic Rwandès. Un dels soldats va admetre, setmanes després de la desaparició

de Vallmajó, el 26 d'abril del 1994, que el missioner l'havien matat «perquè havia vist i sabia massa coses».

Les cartes reflecteixen el convenciment de Vallmajó en la tasca que havia anat a desenvolupar a l'Àfrica des del 1965. El 1992 assegurava a uns companys de Vic que «els missioners porucs han marxat de la zona... Els que hem comprès que ens hem casat amb un poble de pobres continuem amb ells. La meua seguretat és la seva seguretat i la seva seguretat és la meua seguretat... Solidaritat, ara o mai». Era conscient que el fet d'explicar el que

veia el posava en perill. En la mateixa carta, deia unes paraules que temps després del seu assassinat semblaven profètiques: «He vingut a donar la vida pels africans i sols Déu decidirà el dia i l'hora...».

En una altra carta explicava el seu antídoto per no tenir por: «Us asseguro que trobar-se rodejat de mainada amb gana, malalts, gent pobra a pilons, us fa perdre la por.» La seva manera d'entendre la vida va fer que s'impliqués al cent per cent en tot. De manera irònica definia el seu tarannà, malgrat que això li pogués comportar algun problema: «Els que

estem tocats per la tramuntana som i serem inconformistes, incòmodes, empenyadors gairebé per natura...»

Dos mesos abans de l'atemptat presidencial contra Juvenal, Vallmajó mostrava als amics la seva preocupació: «La situació és de molta tensió, por, misèria i desencís. Les setmanes vinents poden ser desastroses... Fem molta feina, però necessitem temps per sensibilitzar tot un poble. Tindrem temps? Arribarem a temps per evitar el genocidi?» Una pregunta que malauradament es va respondre amb una de les pitjors tragèdies humanes.

Salut i Metges de Catalunya reprenen avui les negociacions

● Barcelona. Salut i Metges de Catalunya reprendran aquest matí les negociacions, a poc menys de 24 hores d'una nova jornada de vaga dels facultatius, la sisena. Les dues parts han estat convocades pel Departament de Treball a dos quarts de deu del matí en un nou intent de conciliació amb vista a desconvocar la protesta. Les posicions, però, semblen ara per ara molt allunyades, després que la setmana passada es radicalitzessin i que el sindicat mèdic reaccionés amb l'anunci de noves aturades per al 9 i 10 de maig. Si no s'arriba a un acord, Treball establirà els serveis mínims que hi haurà d'haver als centres sanitaris demà i demà passat. Mentrestant, l'associació El Defensor del Pacient va exigir ahir el cessament immediat de la consellera de Salut, Marina Geli, per la seva «provada incompetència i ineficàcia» per resoldre el conflicte. L'associació va lamentar, en un comunicat, el «greu perjudici» que està significat el conflicte «per als ciutadans catalans, i més especialment per a tots els pacients pendents de proves, cirurgies o cures mèdiques, la situació dels quals es pot agreujar considerablement». / AGÈNCIES

Dèficit d'anestesisistes, neurocirurgians i traumatòlegs

● Madrid. A l'Estat hi ha, segons el govern espanyol, un «lleuger» dèficit d'anestesisistes, personal de radiodiagnosi, neurocirurgians i traumatòlegs des de final de la dècada dels anys vuitanta que encara no s'ha resolt. El govern assenyalava que la ràtio de metges, de 396 facultatius per cada 100.000 habitants, és superior que la mitjana europea i que a hores d'ara estan duent a terme diversos estudis per identificar quines necessitats de personal sanitari tindran en el futur. / EP